

Turizm Sektöründe Mavi Bayrak Uygulamasının Önemi ve Uygulanma Kriterleri

Dr. İsmail Kızılırmak

Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Meslek Yüksekokulu

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, turizm sektöründe son yıllarda temizlik kriteri olarak kabul edilen ve gerekli kriterleri taşıyan merkezlerde asılmaya başlanan "Mavi Bayrak" uygulamasının önemini, uygulanma kriterlerini açıklamak ve değerlendirmektir. Uluslararası turizm sektöründe yaşanan rekabet ortamından kazançlı çıkmak isteyen ülkelerin çevre korumaya ve çevreye önem vermeye başlamaları "Mavi Bayrak" uygulamasını ortaya çıkarmıştır. Makalede, "Mavi Bayrak" uygulamasının geçirdiği aşamalar, uygulanmadığı ülkeler, "Mavi Bayrak" asılacak merkezlerde aranacak kriterlerin açıklanmasının yanısıra, Türkiye'deki uygulamalara yer verilmektedir. Makalede sonuç olarak, uluslararası turizm pazarında "Mavi Bayrak"a sahip olmanın getirdiği avantajlar üzerinde durulmaktadır.

Anahtar sözcükler: Turizm sektörü, mavi bayrak, turizm çekicilikleri, çevre koruma

Günümüz yaşantısında, çalışma şartları içinde bulunulan stresli ortam ve şehirlerdeki yeşil alanların hızla beton yığınlarına dönüşmesi, her yıl milyonlarca insanın turizm hareketlerine katılmasına yol açmaktadır.

Gidilmesi düşünülen turistik yöredeki turizm işletmesinin sahip olduğu yıldız sayısı, odalarının sahip olduğu nitelikler, dekorasyonu ve rahatlığı, yiyecek-içeceklerin kalitesi, yan hizmet birimlerinin bulunması animasyon imkânlarının, personelin güler yüzlü olması ile fiyat faktörlerinin yanısıra, günümüzde yaşanan çevre kirliliği ve problemleri, turistlerin bu özelliklerin yanısıra çevresel değerlere de önem vermelerine neden olmuştur. Tatile gidilecek yörenin ve işletmenin seçiminde belirleyici unsurları, işletmenin sahip olduğu niteliklerin yanısıra, çevresel değerler de oluşturmaya başlamıştır.

Ülkemiz turizm pazarının en büyük müşterisi olan Almanya'da yapılan bir araştırmada turizm amaçlı yurt dışına çıkanların yalnızca %30'u gittikleri ülkelerin çevre sorunlarına duyarlı iken, 1988 yılında bu oran %58 ile neredeyse iki katına yaklaşmıştır. Tatil için gidilen ülkelerdeki bozulmuş doğa, betonlaşmış kıyılar, kişiliğini yitirmiş kentler ve kirlenmiş kumsallarla karşılaşmak istemeyen turistler (Güleç 1990: 30) tercihlerini bu değerlere sahip çıkan ülkeler lehine kullanmaya başlamışlardır.

Uluslararası turizm sektöründe yaşanan rekabet ortamından kazançlı çıkmak isteyen ülkeler, çevre korumaya yönelik faaliyetlere önem vermeye ve çevre korumaya yönelik çeşitli çalışmaları başlatmışlardır. Çevre değerlerinin korunması açısından "Mavi Bayrak" uygulaması da bu düşünce doğrultusunda ön plana çıkmaya başlamıştır. Çünkü "Mavi Bayrak" yaşanabilir bir çevre standardının sembolüdür. Üstelik bu sembol aynı zamanda uluslararası özelliğe de sahiptir.

"Mavi Bayrak" uygulaması, ilk kez 1985 yılında Fransa'da uygulanmaya başlanmış ve Avrupa Çevre Eğitim Vakfı (FEEE)'nin ilk oluşumu da bu tarihte gerçekleşmiştir. 1987 yılında da 11 Avrupa Topluluğu ülkesini kapsayacak biçimde genişletilmiştir. 1990 yılında Finlandiya'nın da katılımıyla Topluluk dışında açılma ilk kez gerçekleşmiştir (İstanbul ve Erdönmez 1995: 59). Son yıllarda Avrupa'da "Mavi Bayrak" kampanyasına karşı yoğun bir ilgi oluşmuş ve 1991-1996 yılları arasında kampanyaya katılan ülke sayısının 12'den 18'e çıkması "Mavi Bayrak" kampanyasının, Avrupa Topluluğu ile sınırlı olmadığını göstermektedir (Türkiye Çevre Eğitim Vakfı 1995: 6).

Günümüzde Avrupa sahillerinin %12'sinden fazla bir bölümünde "Mavi Bayrak" uygulaması yapılmaktadır (Bkz Tablo 1)

TABLO 1. Mavi bayrak uygulamasına katılan ülkeler

ÜYE ÜLKELER		
Belçika	Fransa	
İngiltere	Hollanda	
İrlanda	Portekiz	
Danimarka	Türkiye	Ön Üye
Almanya	İsveç	Ön Üye
Finlandiya	Estonya	Ön Üye
Yunanistan	Kıbrıs Rum Kesimi	Ön Üye
İtalya	Bulgaristan	Ön Üye
İspanya	Slovenya	Ön Üye

"Mavi Bayrak" kampanyasının başlamasından itibaren Avrupa Topluluğu Çevre Eğitim Vakfı pek çok kaynaktan büyük ölçüde destek sağlamıştır. Deniz suyundan, kıyı kaynaklarından, toplum sağlığından ve turizmden sorumlu ulusal otoriteler, çevre ve tüketici organizasyonları da vakıf ile aktif bir işbirliği içine girmişlerdir.

"Mavi Bayrak", uluslararası düzeyde nitelikli ve sahip olunan niteliklerin sürekliliği kanıtlanmış olan plaj ve marinalar için geliştirilen bir standardın sembolüdür. Avrupa Çevre Eğitim Vakfı'nın kontrolünde olan alanlarda, bir yıl süre için verilen bir ödüldür.

Diğer taraftan kıyıların korunması ve kirlenmenin kontrol altına alınmasını sağlayan bir baskı mekanizması olma özelliğine de sahiptir. Çünkü "Mavi Bayrak" esprisinde temiz deniz suyu, bakımlı plaj, imarlı yapılaşma, kısaca her türlü kriter dahilinde güzel bir çevre ön koşul olarak belirlenmiştir. Yukarıda sayılan nitelikleri açısından "Mavi Bayrak" sembolü, kullanıcılar açısından bir teminat niteliğindedir. Bu özelliği "Mavi Bayrak"la ödüllendirilmiş olanlara da bir ayrıcalık sağlamaktadır.

Önemli bir etken de "Mavi Bayrak" sembolünün kendisiyle beraber çevre eğitimini de geliştirmesidir. Bu eğitim plaj ve marinalarda hizmet sunanlar açısından ayrı, mahalli yönetim kadroları açısından ayrı bir değer taşımaktadır. Sayılan bu kesimlerin herbirine değişik boyutlarda katkıda bulunmaktadır. Gelişen eğitimin önemli özelliklerinden birisi de, bulunulan ortam ve yaşam biçimlerine getirdiği yeni soluk ve görüntüdür.

Bu kapsamda "Mavi Bayrak" kampanyasında üç ana yaklaşım vardır. Bunlar;

1-Uygulamanın gerçekleşmesinde yöresel toplulukların ve marinaların işbirliği içinde bulunmalarının teşvik edilmesi,

2-Bu uygulamanın oluşturulmasında, "Mavi Bayrak" kriterlerinin izlenecek bir yol sağlanması,

3-Kıyıların çevresel olarak nasıl projelendirildikleri konusunda elde edilen aktif sonuçların daha iyi anlaşılmasıdır.

"Mavi Bayrak" kampanyasının daha iyi tanınması, ardından başarılı bir işbirliği için neler yapılabileceğinin araştırılması ve son olarak tüm bu aktivitelerin daha iyi anlaşılması, pek çok kişinin yer aldığı bir kıyusal çevre anlayışının yayılmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda düzenli bir temizlik, doğal alanların korunması, kıyıların denetimi ve marinalardan zararlı atıkların temizlenmesi gerçek bir çevresel gelişme anlamına gelmektedir.

1996 yılında Avrupa "Mavi Bayrak" Jürisi 1628 aday arasından 1558 sahil ve 476 aday arasından 475 marınayı seçmiştir (The Blue Flag Of Awards 1996:6). Ülkemizde de 1997 yılında "Mavi Bayrak" ile ödüllendirilen plaj ve marinalar Tablo 2'de görülmektedir.

"Mavi Bayrak" doğrudan plaj ve marinalara verilmektedir. Dolayısıyla plajın yer aldığı belde ödüllendirilmektedir. Uzun dönemde aynı konumda bulunan diğer tesis ve işletmeler de paylarını almaktadır. Bu açıdan "Mavi Bayrak" tek bir plaj ya da marınayı değil, değişik oranlarda olmak kaydıyla değişik işletmeleri ve bu işletmelerin yer aldığı bölgeleri de ilgilendirmektedir.

"Mavi Bayrak" talebi yöresel "Mavi Bayrak" demekleri veya ilgili belediyeler tarafından yapılabilmektedir. Fakat asıl hedeflenen, "Mavi Bayrak" talebinde bulunanların, öncelikle o yörede bir "Mavi Bayrak" derneği kurmalarıdır.

Bu işletmeler Türkiye Çevre Eğitim Vakfı (TÜRÇEV) ile koordinasyon halinde yürütülmelidir. 1993 yılında Turizm Bakanlığı'nın önderliğinde kurulmuş bulunan Türkiye Çevre Eğitim Vakfı'nın bu süre içerisinde yapılması sağlanmış ve kurumsallaşması için çaba sarfedilmiştir (Güngör 1995: 3).

Bu amaçla koşulları istenilen standartlara ulaştırılmış ve FEEE'nin kriterlerine uygun hale getirilmiş olan plaj ve marinalar için ülkemizde "Mavi Bayrak" talebi yalnız Türkiye Çevre Eğitim Vakfı, Avrupa Çevre Eğitim Vakfı'ndan talepte bulunulabilmektedir. Sözü edilen işlemin kişiler veya başka tüzel kuruluşlar yoluyla yapılması mümkün değildir.

Aday olan plaj ve marinalar için, öncelikle yöresel "Mavi Bayrak" demekleri, yoksa belediyeler, gerekli belgeler ile Türkiye Çevre Eğitim Vakfı'na başvurmaları gerekmektedir.

Yöresel "Mavi Bayrak" demekleri teker teker veya istedikleri zamanda "Mavi Bayrak" talebinde bulunamazlar. Başvuruların Avrupa Çevre Eğitim Vakfı'nın belirlediği sürelerde (1995 yılı için son başvuru tarihi 26 Nisan olarak belirlenmişti) ve düzende yapılması gerekmektedir.

Yöresel "Mavi Bayrak" demekleri veya belediyelerin, istenilen bilgi ve belgeleri, her yıl için belirlenen tarihi

Tablo 2. Mavi bayrak ile ödüllendirilen plajlar

SIRA NO	İL	MEVKİİ	PLAJLAR
1	Antalya	Kestel	Alantur
2	Antalya	Alanya	Damlataş
3	Antalya	Alanya	Keykubat
4	Antalya	Manavgat	Titreyengöl 1.
5	Antalya	Manavgat	Titreyengöl 2
6	Antalya	Manavgat	Sorgun
7	Antalya	Çolaklı	Çolaklı
8	Antalya	Muratpaşa	Lara
9	Antalya	Beldibi	Beldibi
10	Antalya	Göynük	Göynük 1
11	Antalya	Göynük	Göynük 2
12	Antalya	Kemer	Palmiye
13	Antalya	Kemer	Kemer
14	Antalya	Kemer	Tekirova 1
15	Antalya	Kemer	Tekirova 2
16	Antalya	Kaş	Patara
17	Muğla	Marmaris	İçmeler
18	Muğla	Bodrum	Kumbahçe
19	Muğla	Bodrum	Gümbet
20	Muğla	Bodrum	Bodrum Aktur
21	Muğla	Datça	Datça Aktur
22	Balıkesir	Alibey Adası	Ortunç
23	Bolu	Akçakoca	Ceneviz Kalesi
24	Elazığ	Sivrice	Tur-Pol

Tablo 3. Mavi bayrak ile ödüllendirilen marinalar

SIRA NO	İL	MEVKİİ	PLAJLAR
1	İstanbul	Bakırköy	Ataköy Marina
2	İzmir	Çeşme	Setur Marina
3	Muğla	Marmaris	Netsel Marina
4	Muğla	Marmaris	Albatros Marina
5	Antalya	Hisarönü	By Marina
6	Antalya	Antalya	Setur Marina

geçirmeden Türkiye Çevre Eğitim Vakfı'na iletmeleri gerekmektedir. Yılda yalnızca bir kez müracaat kabul edildiği için bu tarihe özen gösterilmesi gerekmektedir.

Plaj ve marinalara verilen "Mavi Bayrak" ödülü, bir yıl için geçerlidir. Başvuruların her yıl yenilenmesi gerekmektedir. Bu yolla istenilen koşullara süreklilik kazandırılması amaçlanmaktadır.

"Mavi Bayrak" alabilmek için gerekli kriterler Avrupa Çevre Eğitim Vakfı tarafından düzenlenmektedir. Avrupa Çevre Eğitim Vakfı'nca her yıl yapılan olağan genel kurullarda konu, ihtiyaçlar ve ülkelerin önerileri çerçevesinde tartışılmakta, gerektiğinde çalışma komisyonları oluşturularak sonuçlandırılmaktadır.

"Mavi Bayrak" alabilmek için gerekli kriterler plajlar ve marinalar için ayrı ayrı belirlenmektedir.

MAVİ BAYRAK ALABİLMEK İÇİN PLAJLARDA ARANAN KRİTERLER

Plajlara verilen "Mavi Bayrak" sadece sezon süresince geçerlidir. "Mavi Bayrak" sezonu ile deniz mevsimi aynı zamana denk gelmektedir. Her sahil "Mavi Bayrak" için uygun olabilir, mevcut yapı ve hizmetler dahilinde yöresel otoriteler, sahillerin planlanan kullanımları kadar güncel kullanımlarını da araştırmak ile ilgili olmalıdırlar. Bu, hem ek hizmetler ve yapılar oluşturularak hem de özellikle doğal sahillerde, uzun süre etkili olacak şekilde görünümü korumaya önem verilerek yapılabilmektedir.

Suyun Niteliği

1-Bir plajın seçilebilmesi için "Mavi Bayrak yüzme suyu kalite standartları"na uygun olmalıdır.

Su analizlerinin "Mavi Bayrak" talebinde önemli bir yeri vardır. Dolayısıyla özellikle potansiyel taşıyan alanların sonradan da buralardaki numune alım noktalarının belirlenmesi gerekmektedir. Ülkemizde Tablo 4'de belirtilen sahillerde ve bu sahillerdeki plajlarda deniz suyunun analiz işlemi yapılmaktadır.

Bu numune noktalarının, konunun uzmanı kişilerce belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu konuda gözönünde bulundurulması gereken faktörler şunlardır:

- Akıntı yönü,
- Rüzgar yönü,
- Morfolojik yapı özelliği (kapalı koy, lağım, vs),
- Denize dökülen doğal veya atık su noktalarıdır.

Aynı zamanda numune alınan noktanın kıyıdan 6 metre içerde olmasına da dikkat edilmelidir. Su numuneleri, ideal olarak, ayda iki kez ve onbeş gün ara ile alınmalıdır. Numune alınmasına karşı doğal engellerin olduğu dönemlerde bu durum, bir tutanak ile belgelenmelidir. Su analizleri,

Tablo 4. Türkiye'deki su numune alm noktaları

Çanakkale	Merkez	8 nokta
"	Ayvacak	4 "
"	Biga	3 "
"	Bozcaada	2 "
"	Eceabat	5 "
"	Ezine	3 "
"	Gelibolu	3 "
"	Gökçeada	3 "
"	Lapseki	4 "
İzmir	Karaburun	3 "
"	Seferhisar	3 "
"	Foça	6 "
"	Çeşme	8 "
"	Menderes	5 "
"	Selçuk	2 "
"	Urla	3 "
"	Narlıbahçe	4 "
"	Dikili	4 "
"	Aliğa	3 "
Balıkesir	Ayvalık	1 "
"	Alibey Adası	2 "
"	Altınova	2 "
"	Küçükköy	5 "
"	Gömeç	2 "
"	Burhaniye	3 "
"	Pelitköy	2 "
"	Akçay	2 "
"	Altınoluk	4 "
"	Göre	2 "
"	Zeytinli	2 "
Muğla	Bodrum	12 "
"	Datça	2 "
"	Fethiye	6 "
"	Marmaris	5 "
"	Milas	2 "
"	Ortaca	3 "
Adana	Karataş	5 "
"	Yumurtalık	6 "
Elazığ	Sivrice	9 "
Edirne		8 "

Kırklareli	Vize	1 "
"	Demirköy	3 "
Kocaeli	Kandıra	8 "
"	Gebze	7 "
"	Gölcük	2 "
"	Karamürsel	2 "
"	Ula	2 "
"	Köyceğiz	1 "
Rize		4 "
Artvin		3 "
Antalya	Manavgat	16 "
"	Serik	5 "
"	Merkez	9 "
"	Alanya	15 "
"	Gazipaşa	2 "
"	Güney Antalya	19 "
"	Kumluca	6 "
"	Finike	3 "
"	Kale	3 "
"	Kaş	15 "
Aydın	Kuşadası	7 "
"	Yenihisar	3 "
Burdur		5 "
Konya		5 "
Isparta	Eğirdir	10 "
Hatay	İskenderun	10 "
İçel	Merkez	5 "
"	Erdemli	4 "
"	Silifke	4 "
"	Aydıncık	1 "
"	Bozyazı	2 "
"	Anamur	2 "
Bolu		8 "
Sakarya	Kocaeli	3 "
"	Karasu	4 "
Sinop		3 "
Kastamonu		9 "
Samsun		10 "
Ordu		6 "
Girasun		3 "
Trabzon		5 "

kimyasal ve biyolojik ayırmadan geçirilerek iki yönlü bir şekilde yapılabilmektedir. Bugün için, sadece biyolojik analizler zorunludur. Biyolojik analiz, parametrelerinin limit olarak kabul edildiği üç temel bakteri için yapılmaktadır. Bu üç bakteri ve kabul edilebilir limit değerleri aşağıda belirtildiği gibidir.

Mikrobiyolojik Parametreler Limit Değerler

Toplam Koliform	500/100 ml.
Fekal Koliform	100/100 ml.
Fekal Streptokok	100/100 ml.

Ülkemizde analizler ve numune alımı sezonu süresince 15 gün ara ile, sezon dışı zamanlarda ise ayda bir olacak şekilde Sağlık Bakanlığı'nca yapılmaktadır. Turizm Bakanlığı'nda maddi katkıda bulunmaktadır.

"Mavi Bayrak" adayı plajların seçiminde önemli kriter olma özelliğini taşıyan su numunesinin alımı aynı zamanda plajların deniz suyunda kirlenme varsa nedenlerinin araştırılması ve giderilmesi yönünde de uyarıcı bir rol oynamaktadır.

- 1-Hiçbir endüstriyel veya kanalizasyon boşaltımının plaj alanını etkilememesi gerekmektedir.
- 2-Kirlilik nedeniyle olabilecek kazalara karşı yerel emniyet planları olmalıdır.
- 3-Plaj ve hemen gerisindeki bölge, imar planları ve planlama yasalarına uygun olmalıdır.
- 4-Kanalizasyonla ya da çöplerin, endüstriyel ve kentsel atıkların temizlenmesiyle ilgili problem olmamalıdır.
- 5-Yağ kirliliği olmamalıdır.
- 6-Yosun ya da diğer bitki çürümesine bağlı kirlenme olmamalıdır.

Bilgilendirme ve Eğitim

7-Plajın tamamının veya bir bölümünün kirlenmesi bekleniyorsa; bu kirlenme başlamışsa, plaj güvenli değilse, halk uyarılmalıdır. Fırtına sonucu biriken suların boşaltılması ve yosunların toplanması için emniyet işlemlerine mümkün olduğu kadar çabuk başlanması gerekmektedir.

8-Korunmaya alınmış alanlar ve az bulunan bitki ve hayvan türlerinin, karşı karşıya oldukları tehlikelerden korunmaları için yerel koruma teşkilatlarıyla sıkı işbirliğine gidilmelidir.

9-Halka şu bilgiler ve hizmetler verilmelidir;

- En yeni verileriyle yüzme suyu kalitesi,
- Otomobil ve bisiklet parkları,
- İlk yardım saatleri, cankurtaran hizmeti ve bölge hakkındaki güvenlik bilgileri,

- Evcil hayvanlarla ilgili sınırlamaları da içeren yerel davranış kuralları,
- "Mavi Bayrak" kriterleri,
- "Mavi Bayrak" ulusal ofisinin adresi,
- Ödüllü plaj ve örnekleme noktalarının yerleşim alanını gösteren harita.

10-Sorumlu otoriteler, çevre ile ilgili en az beş eğitim aktivitesini gerçekleştirmelidirler.

11-Sahil kullanımını ilgilendiren davranış kuralları, halk tarafından, turist ve belediye merkezlerinden kolayca elde edilebilir olmalıdır.

12-Çevre uygulama merkezleri, ekolojik merkezler veya buna benzer kamuya ait alanlar geliştirilmelidir.

13-Uygun ve düzenli olarak muhafaza edilmiş, en az günlük olarak boşaltılan, yeterli sayıda çöp kutusu olmalıdır.

14-Sahilin yeterli temizliği sağlanmalıdır.

İşletme

15-Yetkili olmadığı sürece araba kullanımı, çöp boşaltımı ve kamp yapımının yasaklanması gerekmektedir.

16-Mümkün olan yerlerde özürü insanlar da dahil olmak üzere herkes için plaja kolay ve güvenli giriş yolları sağlanmalıdır.

17-Değişik kategorilerdeki kullanıcıların (yüzücüler, sörfçüler, motorlar) birbirlerine uymayan ihtiyaçları için çözüm bulunması ve doğanın korunmasına uygun bir şekilde bölge ayrılması gerekmektedir.

18-Düzenli temizlenen ve yeterli tuvalet olanakları sağlanmalıdır.

Güvenlik

19-Deniz sezonu boyunca güvenlik görevlileri ve/veya hayat kurtarma donanımını içeren yeterli güvenlik koşulları sağlanmalıdır.

20-Saat 10:00-18:00 arasında, deniz kenarında işaretler gösterilmiş ilk yardım imkânları olmalıdır.

21-Ödüllü alanda sezon içinde köpek yasağı olmalıdır.

22-Açıkça işaretlenmiş ve korunmuş bir su kaynağı bulunmalıdır.

23-Günlük olarak kontrol edilen ve kolyaca ulaşılabilen telefonlar olmalıdır.

24-Özürülüler için rampalar ve özel tuvaletler bulunmalıdır.

25-Tüm binalar ve donanım yüksek standartta tutulmalı ve uygulanabilir olan yerlerde plaj kullanıcılarının eğlencesini etkileyebilecek olan tüm yapı çalışmalarında güvenlik sağlanmalıdır.

MAVİ BAYRAK ALABİLMEK İÇİN MARİNALARDA ARANAN KRİTERLER

Bütün ruhsatlı marinalar, "Mavi Bayrak" için aday olmaya ve seçilmeye uygundur. Marina dubalardan ve teknelerin bağlanabileceği iskelelerden oluşmaktadır. Tuvalet gibi temel olanaklar sunulmalı ve bir liman yöneticisi tarafından denetlenmelidir. Marinalar için "Mavi Bayrak" sezonu Haziran başından, gemicilik aktivitelerinin azaldığı Sonbahar mevsimine kadar sürmektedir. Bir marina, kriterleri yerine getirdiği sürece, o yıl içinde "Mavi Bayrak" alma hakkına sahiptir.

A- Genel Kriterler

- 1-Doğal çevre ile marina arasında iyi bir bütünleşme olmalıdır.
- 2-En yakın kent merkezinin marinaya olan uzaklığı 2 km.'den çok ise, ikisi arasında toplu taşıma olanakları bulunmalıdır.
- 3-Kıyı kesimi ile denizde görülebilir yağ, çöp, katı atık olmamalıdır.
- 4-Teknelerden ve karadan marinaya veya yakın çevresine dökülen kanalizasyon olmamalıdır.

Marinanın İşletmesi ve Güvenliği

- 5-Kolayca görülebilen levhalarla işaretlenmiş katı atık ve yağ toplama tesislerine gerek duyulmaktadır.
- 6-Sintine suyu pompalama tesislerinin kurulması için girişimde bulunulması gerekmektedir.
- 7-Özellikle tehlikeli kimyasal maddeler ve atıklar (toksik atıklar, boyalar, çözücüler, antipas gibi) için ayrı çöp bidonları bulundurulmalıdır.
- 8-Düzenli olarak boşaltılan ve kolayca ulaşılabilen çöp bidonları bulunmalıdır.
- 9-Kolayca görülebilen levhalarla işaretlenmiş WC, duş, lavabo ve içme suyu imkânları sağlanmalıdır.
- 10-Yeterli elektrik bağlantı noktaları ve genel aydınlatma olduğu belgelenmelidir.
- 11-Yeterli can kurtarma ve acil durum malzemesi (can simidi, yangın söndürme cihazları gibi) bulunmalıdır.

Bilgilendirme ve Eğitim

- 12-Marina kullanıcılarının; çevre konularında ve söz konusu bölgenin ya da orada yaşayan canlıların güvenliğini tehlikeye atmaması koşulu ile, seyir halindeyken ya da demir atılırken kaçınılması gereken bölgeler hakkında açıkça bilgilendirilmesi zorunludur.
- 13-Çevresel davranış kuralları hazırlanmalıdır.
- 14-Çevre ve "Mavi Bayrak" konularında bilgi alınabilecek bir kaynak kişi bulunmalıdır.

15-"Mavi Bayrak" gönderine yakın ve görünür şekilde; yayınlanmış olan Uluslararası "Mavi Bayrak" kriterleri ve varsa, buna ek olarak ulusal kriterler afişe edilmelidir.

16-Marina ve çevresi, kirlenmeye karşı düzenli olarak kontrol edilmelidir.

B- Deniz Suyu Analizleri

Deniz suyu analizlerinin istenilen kalitede yapılmış olması gerekmektedir. Bu, değerlerin istenilen limitlere denk düşmesi anlamına gelmektedir.

C- Eğitim Faaliyetleri

"Mavi Bayrak" talebinde bulunabilmek için eğitim faaliyetleri ayrı bir önem taşımaktadır. Amaç, "Mavi Bayrak" imajı ile birlikte çevre bilincinin de oluşturulmasıdır. Dört grupta toplanırlar: Bunlar

- Basılı döküman, afiş, broşür hazırlama,
- Sergiler (çevre konuları; kıyı aları, doğa ile ilgili),
- Konferans, seminer ve toplantılar,
- Aktif katılıma dayanan olaylar, halk, öğrenci ve ziyaretçilerin katılımı ile gerçekleşen çevre eğitim aktiviteleridir.

Çevre ile ilgili bu faaliyetlerin, belgeler ile kanıtlanması gerekmektedir.

Yukarıda sayılan özelliklere sahip plaj ve marinalar aşağıdaki bilgi ve belgelerle "Mavi Bayrak" talebinde bulunabilirler.

Plajlar İçin

- Aday plajı tanıtabilen bir fotoğraf,
- Doğru olarak doldurulmuş ve yöresel "Mavi Bayrak" Demeği veya bağlı bulunan belediye'ye tasdik ettirilmiş olan ve Türkiye Çevre Eğitim Vakfı'nca hazırlanıp adaylara gönderilen soru formu. (Söz konusu form talep halinde Türkiye Çevre Eğitim Vakfı'ndan da elde edilebilir.),
- Önceki yıl o yörede yapılmış olan eğitim faaliyetlerinin belgeleri,
- Aday olan plaja ait Son iki yılın su analizlerinin laboratuvar tabloları,
- Plajın yerini gösteren iki harita (Birincisi küçük ölçekli; plajın konumu, çevre yolları ile bağlantısı, hava alanı, liman vb. ile ilişkisini gösterir nitelikte. İkincisi büyük ölçekli; plajın sınırları, çöp bidonu, cankurtaran kulesi, otopark, ilk yardım ünitesi, içme suyu, telefon kabini, özürlüler için donanım, arıtma yeri ve şekli, denize dökülen dere veya akarsular işlenmiş olacaktır. Denize dökülen dere varsa prensipte "Mavi Bayrak"lı plaj sınırı

dışında tutulmalıdır. Değilse, dere suyunun periyodik olarak alınmış analiz sonuçları dosyaya eklenmelidir.

Marinalar İçin

- Aday marinayı tanıtılabilir özellikte bir fotoğraf,
- Türkiye Çevre Eğitim Vakfı'nca hazırlanıp adaylara gönderilen soru formunun, doğru olarak doldurularak marina işletmesinin sorumlularınca onaylanması,
- Marinanın yerleşim planı ve bu plan üzerinde hizmet ünitelerinin yerlerinin belirlenmesi.

Bu konuda özellikle şunlara dikkat edilmelidir;

- Tehlikeli atıkları için boşaltım alanları (yağ, boya, piller, vs.),
- Diğer atıklar için boşaltım alanları,
- Sağlık ile ilgili hizmetler, wc, duş, içme suyu, yıkanma hizmetleri,
- Genel aydınlatma için güç kaynakları,
- "Mavi Bayrak" panosu ve direği,
- Danışma ve çalışma saatleri,
- Yakın çevredeki hassas bölgelerin veya koruma bölgelerinin yerleşimi,
- Karadan gidiş ve park için ulaşım imkanları (Türkiye Çevre Eğitim Vakfı 1995: 14-22).

Türkiye Çevre Eğitim Vakfı icra organı tarafından hazırlanan aday plaj ve marinaların dosyaları FEEE'nin istek ve kuralları çerçevesinde değerlendirilir ve dosyaları hazırlanır. Jüri, FEEE'ye gönderilecek olan adaylar konusunda tek yetkilidir. Jüriden geçmeyen dosyaların FEEE'ye ulaşma şansı yoktur. "Mavi Bayrak" aday plaj ve marinalar için ayrı jüriler oluşturulmaktadır.

Uygulamanın yapıldığı bölgeler, ulusal "Mavi Bayrak" temsilcileri tarafından sezon süresince ziyaret edilirler. ulusal "Mavi Bayrak" temsilcileri, konularında uzmanlaşmış kişilerdir. Üniversite öğretim üyeleri, kamu yöneticileri ve tüzel kuruluş temsilcileridir. Türkiye Çevre Eğitim Vakfı'nca hazırlanan ve söz konusu kişilerden seçilen jüri listesi önceden FEEE'ye gönderilerek sabitleştirilmektedir.

Ulusal "Mavi Bayrak" Jürisi, "Mavi Bayrak" aday plaj ve marinalardan topladığı bilgiler, adayın değerlendirilmesinde bir sonraki yılda kullanılır. Eğer yapılan denetimlerde bir aksaklık görülüyorsa, tam yetkili olan "Mavi Bayrak" Jürisi gerekirse o anda Mavi Bayrağı geri alabilmektedir. Aynı şekilde Türkiye Çevre Eğitim Vakfı'da yaptığı kontrollerde süreli ve süresiz geri alma yetkisine sahiptir (Güngör 1995: 79).

SONUÇ

Sonuç olarak uluslararası turizm pazarının günümüzde giderek büyümesi ve turizmin özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomileri açısından sahip olduğu önem, "Mavi Bayrak" uygulamasını oldukça önemli hale getirmektedir.

Turizm sektöründe çevresel değerlere verilen zararların önlenmesi, çevre koruma ve özellikle de çevre koruma bilincinin yerleştirilmesi ülkemizin Akdeniz Bölgesi'nde yer alan ülkeler arasında en temiz sulara sahip olmasına rağmen, bu durumun turist gönderen ülkelere en iyi şekilde tanıtımının yapılamaması nedeniyle, "Mavi Bayrak" uygulaması ülkemiz için büyük bir şanstır.

Bu uygulamanın yaygınlaşması ile sahip olduğumuz çevresel değerleri koruyarak gelecek nesillere aktarmanın yanı sıra, turizm sektöründen daha fazla pay alabilmek için büyük bir rekabet ortamı içinde olduğumuz Akdeniz ülkeleri'nden gelen turist sayısı ve turizm gelirleri açısından daha şanslı konuma gelebileceğiz.

KAYNAKÇA

Foundation For Environmental Education In Europe(1996). *The Blue Flag Awards of 1996*, Denmark.

GÜLEZ, Sümer(1990). "Yumuşak Turizm ve Doğa Koruma", *Turizm Yıllığı 1988-1989*, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Yayınları, Ankara.

GÜNGÖR, Erol(1995). ""Mavi Bayrak" Prosedürünü Biliyor muyuz?"; *TÜRSAB Dergisi*, No: 143.

İSTANBULLU Turhan-ERDÖNMEZ Cihan(1995). "Gelişen Turizm Etkinlikleri ve "Mavi Bayrak" Uygulaması", *Anatolia Dergisi*, Yıl: 5, No: 1.

Türkiye Çevre Koruma Vakfı(1995). *"Mavi Bayrak"*, Ankara.